

Utbildningssituationen för flykting- och asylsökande elever i Sverige

– Rättigheter, hinder, och behov

Av Professor Nihad Bunar
Stockholms universitet
nihad.bunar@buv.su.se

Migration och Sverige

- 10,3 miljoner invånare, cirka 17% är utrikes födda, cirka 26% av alla barn i svenska grundskolor har utländsk bakgrund.
- Under de senaste fem åren har asylsökande i huvudsak kommit från Syrien, Somalia, Afghanistan, Irak och Eritrea.
- Cirka 100 000 barn har ansökt om asyl mellan 2015 och 2019 (varav 41 000 varit ensamkommande minderåriga)
- Idag är cirka 7 procent av alla elever i grundskolan (7-15-åringar) nyanlända. De är ojämnt fördelade på 290 kommuner.

Vem räknas som nyanländ elev?

- Nyanländ är den som har varit bosatt utomlands, och som nu är bosatt i Sverige och har påbörjat sin utbildning senare än den ordinarie skolstarten (7år).
- Efter ankomsten till den svenska skolan betraktas en elev som nyanländ i fyra år.
- Samma rättigheter och skyldigheter gäller för alla elever oavsett migrationsstatus. Men grundskolan (7-15-åringar) är dock inte obligatorisk för asylsökande och "papperslösa" barn.

Nyanlända elever, oavsett migrationsstatus, har rätt till meningsfull och likvärdig utbildning vars syfte är att utveckla personligheter, talanger och förmågor och detta fullt ut för varje barn (Bunar 2019, baserat på FN:s konvention om barnets rättigheter)

Huvudsakliga organisatoriska och pedagogiska stödstrukturer i grundskolor (7-15-åringar) en översikt

Huvudsaklig hinder

- Skärpt migrationspolitik
- Socioekonomisk status och institutionella regler/rutiner
- Skolpersonalens och huvudmännens bristande förståelse för vad de olika åtgärderna innebär och hur de kan länkas till varandra
- Samverkan mellan olika skolaktörer
- Inkludering
- Resurser

Rättigheter, behov, hinder

- Utbildningsbehov kan inte enbart reduceras till en språkfråga (dvs. andraspråksinlärning)
- Hinder kan inte enbart ses i ljuset av otillräcklig eller avbruten skolgång, ålder vid tidpunkten för migration, verkliga eller föreställda kulturella skillnader, föräldrars socioekonomiska bakgrund och utbildningsnivå
- Rättigheter kan inte enbart reduceras till lagligt garanterat tillträde till skolor och inte stanna vid enbart ideologisk retorik om rättvisa och inkludering
- Elever med migrationsbakgrund och flyktingstatus bär med sig erfarenheter och en uppsättning av tidigare kunskaper som måste erkännas och tas som utgångspunkt för deras vidare utbildning